

יד מהרש"א
מסכת בבא בתרא
פרק המוכר את הבית
סא. עד עב:

ו' אלול תשע"ה

מפתח

דף סא.....	4
סוגיא דתאי מקדש חלק א' תד"ה והתא שש	4
סוגיא דתאי מקדש חלק ב' בא"ד והא דתנן	4
סוגיא דתאי מקדש חלק ג' בא"ד ובבית שני	5
דף סא:	5
תד"ה אלא דקרו	5
דף סב.....	5
סוגיא דראש תור חלק א' רשב"ם ד"ה היכא דאיכא	5
סוגיא דראש תור חלק ב' תד"ה מדהוה לי' למימר	6
תד"ה כמין גאם	7
דף סב:	8
רשב"ם ד"ה ה"ג וכי לא	8
רשב"ם ד"ה מבי מר	9
תד"ה איתמר להאי גיסא	9
דף סג.....	10
תד"ה אין פחות	10
תוספות ד"ה ואמאי	11
דף סג:	11
סוגיא דרב דימי חלק א' רשב"ם ד"ה האי מאן	11
דף סד.....	11
סוגיא דרב דימי חלק ב' תד"ה ואי סלקא דעתך	11
דף סד:	13
רשב"ם ד"ה אלא לאו	13
דף סה.....	17
תד"ה לא מכר	17
דף סה:	17
תד"ה צינור	17
תד"ה הרי הוא כקרקע	18
דף סו.....	19
תוספות ד"ה ושאני פשוטי	19
תד"ה מכלל דשאיבה	19
דף סט:	20
רשב"ם ד"ה א"ל מוכר	20
דף ע.....	20
תד"ה ולימא לי'	20
דף ע:	23
תוספות ד"ה מאן דאמר נשבע	23
דף עא.....	23
סוגיא דשייר קרקע חלק א' תד"ה אמר רב הונא	23
סוגיא דשייר קרקע חלק ב' רשב"ם ד"ה דאם איתא	25
סוגיא דשייר קרקע חלק ג' תד"ה לימא לי'	26
סוגיא דשייר קרקע חלק ד' בא"ד ולעיל משמע	26
סוגיא דשייר קרקע חלק ה' תד"ה מדנפשייהו	27
סוגיא דשייר קרקע חלק ו' בא"ד והשתא	Error! Bookmark not defined.
דף עב.....	29

סוגיא דשייר קרקע חלק ז' תד"ה מדמוכר	29
סוגיא דשייר קרקע חלק ח' בא"ד אבל אי אמרת	Error! Bookmark not defined.
דף עב:	31
רשב"ם ד"ה שהוא שדה	31

סוגיא דתאי מקדש חלק ג' בא"ד ובבית שני

בא"ד דבבית שני היתה יציע התחתונה שש והיה חלוק מבית ראשון כו' עכ"ל והא דתני התם התחתונה רחבה חמש ורובד כו' ע"כ בבית ראשון איירי דמייתי ליה התם מקרא דהיציע התחתונה ה' באמה כו' ע"ש וק"ל:

דף סא:

תד"ה אלא דקרו

[דף סא עמוד ב] בד"ה אלא דקרו כו' לבירה נמי בית היינו כמו שקורין לבירה בירה קורין כו' עכ"ל מדבריהם נראה דלבית בלא בירה אין קורין בית אבל לבירה בלא בית קורין שפיר בירה אבל רשב"ם לא פירש כן שכתב דליכא דקרי לבית בית ולבירה בירה אלא כו' וקשה ליישב לדבריו לבירה נמי בית כו' ואפשר שהתוס' לא כתבו אלא על כל הספרים שלפניהם אבל בספרי רשב"ם לא היה כתוב לבירה נמי כו' אלא דלבירה קרו ליה בית כו' וק"ל:

דף סב.

סוגיא דראש תור חלק א' רשב"ם ד"ה היכא דאיכא

[דף סב עמוד א] בפרשב"ם בד"ה היכא דאיכא כו' ומצר יהודה מן המערב כו' ולוי לא הזכיר כו' ויהודה מצר מערב כנגד שניהן כו' עכ"ל נקט הכי לפי גירסת כל הספרים דהוה כתוב מזה"ל למכתב מצר שמעון כנגד יהודה ולא כתב כו' כמו שהוא בתוס' אבל לקמן כתב רשב"ם דאין נ"ל הך גירסא וכמ"ש גם התוס' וק"ל:

(1) גמרא

(א) מילת' דרב – מצר אחד ארוך ומצר אחד קצר לא קנה אלא כנגד הקצר

(ב) רב כהנא ורב אסי – קונה כנגד ראש תור

(2) המשך דגמרא – "ומודה רב"

(א) גרסא א' דרשב"ם לפי הגהת מהרש"א ("גרסת כל הספרים")

ומודה רב היכא דאיכא מצר ראובן ושמעון מחד גיסא [במזרח] ומצר לוי ויהודה מחד גיסא במערב – [וכתב לו בשטר מצר ראובן ושמעון במזרח ומצר יהודה במערב – ולוי לא הזכיר]

(3) רשב"ם – גרסא ב'

ומודה רב היכא דאיכא מצר ראובן ושמעון מחד גיסא ומצר לוי ויהודה מחד גיסא – [וכתב לו בשטר מצר ראובן ושמעון במזרח ומצר לוי במערב – ויהודה לא הזכיר]

(4) המשך רשב"ם – גרסא ב' נהירא דבדרך כלל מזכירין בגמרא שם "לוי" לפני שם "יהודה"

(5) עוד המשך לרשב"ם

(א) שאלה

(i) מאי שנא דבמילת' דרב סבירא ל' דלא קנה אלא כנגד הקצר

(ב) תשובה

במילת' דרב מיירי כגון ראובן ושמעון מצר מזרח ויהודה מצר מערב כנגד שניהן וכתב לו יהודה מצר מערב ושמעון מצר מזרח וכו'

(6) מהרש"א

(א) רשב"ם בתשובתו משתמש בשם יהודה ולא בשם לוי כבגרסא א' הגם דרשב"ם נהירא לי' גרסא ב'

סוגיא דראש תור חלק ב' תד"ה מדהוה לי' למימר

תוס' בד"ה מדה"ל למכתב כו' אלא קאי אדיוקא דכי כו' אם מצר ראובן ושמעון מצד מזרח כו' ואצל לוי קרקע עולם כו' עכ"ל מצינן למימר הכא שפיר דמיצר ראובן לחוד מצד מזרח בכה"ג דפליגי לעיל ומודה רב דקנה כנגד הארוך כיון שלא מצא עוד מה למצור מצד מערב אלא דהך מלתא דמודה ביה רב דקנה נגד ראש תור ע"כ לא מצי איירי אלא בכה"ג דראובן ושמעון מצד מזרח ודו"ק:

(1) הקדמה – מילת' דרב

מילת' דרב	ראובן ק' אמות במצר מזרח ושמעון ולוי כל אחד נ' אמות במצר מערב	כתב לו ראובן מצר מזרח ושמעון מצר מערב	קנה כנגד הקצר
-----------	---	---	---------------

(2) תוספות – שיטה דרבינו תם

(א) "דיוק מן מילת' דרב" – מן מילת' דרב מדייקי דלוקח ה' קונה כנגד הארוך אלו קרקע במערב חציו דלוי וחציו קרקע עולם ובשטר לא כתיב אלא מצר ראובן ושמעון מן המזרח ולוי מן המערב כיון שלא מצא עוד מה למצור בצד מערב

מילת' דרב	ראובן ק' אמות במצר מזרח ושמעון ולוי כל אחד נ' אמות במצר מערב	כתב לו ראובן מצר מזרח ושמעון מצר מערב	קנה כנגד הקצר
דיוק מן מילת' דרב	ראובן ושמעון כל אחד נ' אמות במצר מזרח ולוי נ' אמות במערב ונ' אמות במערב קרקע עולם	כתב לו ראובן ושמעון מצר מזרח ולוי מצר מערב	קנה כנגד הארוך

(ב) "ומודה רב" מבאר אופן דלית בי' דיוקא דרב ונוטל לוקח כנגד ראש תור ולא כנגד הארוך – דהיינו דאיכא מצר ראובן ושמעון במזרח ומצר לוי ויהודה במערב וליכא קרקע עולם וכתב לו ראובן ושמעון מצר מזרח ולוי מצר מערב ולא הזכיר מצר יהודה

מילת'י דרב	ראובן ק' אמות במצר מזרח ושמעון ולוי כל אחד נ' אמות במצר מערב	כתב לו ראובן מצר מזרח ושמעון מצר מערב	קנה כנגד הקצר
דיוק מן מילת'י דרב	ראובן ושמעון כל אחד נ' אמות במצר מזרח ולוי נ' אמות במערב ונ' אמות במערב קרקע עולם	כתב לו ראובן ושמעון מצר מזרח ולוי מצד מערב	קנה כנגד הארוך
ומודה רב דליתא לדיוק	ראובן ושמעון כל אחד נ' אמות במצר מזרח ולוי ויהודה כל אחד נ' אמות במערב	כתב לו ראובן ושמעון מצר מזרח ולוי מצד מערב	קנה כנגד ראש תור

(3) מהרש"א

(א) קשיא

(i) אמאי לא מציע רבינו תם אופן "דיוק מן מילת'י דרב" דקונה כנגד הארוך ביותר פשיטות בגוון דראובן לחודי בעל כל מצר המזרח ולוי בעל חצי מצר מערב ואידך חצי מצר מערב של קרקע עולם

(ii) שים לב אשר רב אמרי למילת'י באופן דמצר ראובן ארוך ק' אמה ברוח אחת

מילת'י דרב	ראובן ק' אמות במצר מזרח ושמעון ולוי כל אחד נ' אמות במצר מערב	כתב לו ראובן מצר מזרח ושמעון מצר מערב	קנה כנגד הקצר
דיוק מן מילת'י דרב	ראובן ושמעון כל אחד נ' אמות במצר מזרח ולוי נ' אמות במערב ונ' אמות במערב קרקע עולם	כתב לו ראובן ושמעון מצר מזרח ולוי מצד מערב	קנה כנגד הארוך
קושית מהרש"א לוקי לדיוק ככה	ראובן ק' אמות במצר מזרח ולוי נ' אמות במערב ונ' אמות במערב קרקע עולם	כתב לו ראובן ולוי מצד מערב	כנגד הארוך
ומודה רב דליתא לדיוק	ראובן ושמעון כל אחד נ' אמות במצר מזרח ולוי ויהודה כל אחד נ' אמות במערב	כתב לו ראובן ושמעון מצר מזרח ולוי מצד מערב	קנה כנגד ראש תור

(ב) תירוץ

(i) אופן "ומודה רב דלית דיוק" קאי דיקא בגוון דראובן ושמעון תרוייהו במצר מזרח ולא כתיב שמעון כנגד יהודה – דאי לאו הכי ומצר מזרח כולו דראובן הרי זה מילת'י דרב דלא קנה אלא כנגד הקצר

(ii) ולכן עדיף לי' לרבינו תם למשתעי באותו גוון דראובן ושמעון תרוייהו במצר מזרח אף באופן דאית ב' דיוקא

תד"ה כמין גאם

בד"ה כמין גא"ם פר"י מזרח ודרום כו' וק' לפי' דא"כ אמאי צריך למכתב כו' עכ"ל ק"ק דתקשי להו לפר"י אמאי קאי הך אבעיא דכמין גא"ם בתיקו לרב אסי דאמר אפי' בג' רוחות לא קני רק תלם א' ויש ליישב ודו"ק:

- (1) הקדמה א'
- (2) גמרא – "רוחין תרין" כמבואר ברשב"ם
המוכר שדה לחבירו ורוצה לכתוב מצרי' ויש לשכנו ראובן ב' שדות אחת במזרח ואחת
במערב ויש לשכנו שמעון ב' שדות אחת בצפון ואחת בדרום צריך למכתב לי' מצר
ראובן רוחין תרין ומצר שמעון רוחין תרין הרי ארבע רוחות
- (3) גמרא–איבעיא להו כמין גאם מהו – תיקו
- (4) תוספות
- (א) ר"י – כמין גאם משמעו דלא מצר לו אלא שתי רוחות מזרח ודרום
- (ב) קשיא לר"י – אם כן בהך דתרין רוחין אמאי צריך למיכתב מצר ראובן ושמעון כל אחד ברוחין תרין
- (5) המשך דגמרא
- (א) רב אסי – מצר לו מצר ראשון ומצר שני ומצר שלישי אבל מצר רביעי לא מצר לו – לא קנה אלא
תלם אחד על פני כולה כמין חי"ת
- (6) מהרש"א
- (א) קשיא לר"י
- (i) אמאי קאי הך איבעיא דכמין גא"ם בתיקו לרב אסי דאמר אפילו מצר לו ג' רוחות לא קני אלא
תלם א'

דף סב:

רשב"ם ד"ה ה"ג וכי לא

**[דף סב עמוד ב] בפרשב"ם בד"ה ה"ג וכי לא כו' ואמאי דקאמר רבא בהדיא חוץ ממיצר
רביעי קאי כו' עכ"ל פי' ול"ג וכי מובלע לא אמרן אלא דליכא עליה כו' דלפי זה לא קאי
האי ולא אמרן אמאי דקאמר רבא בהדיא וק"ל:**

- (1) גמרא
- (א) רבא – הלכתא מצר לו מצר ראשון ומצר שני ומצר שלישי ומצר רביעי לא מצר לו קנה הכל חוץ
ממצר רביעי – ולא אמרן אלא דלא מבלע אבל מבלע קנה
- (ב) המשך דרבא – גרסא א'
- (i) וכי לא מבלע נמי לא אמרן [דלא קנה] אלא דאיכא עלי' ריכבא דדיקלא
- (ג) המשך דרבא – גרסא ב'
- (i) וכי לא מבלע נמי לא אמרן [דלא קנה] אלא דאיכא עלי' ריכבא דדיקלא
- (2) רשב"ם כמבואר במהרש"א
- (א) גרסא א' עדיפא דקאי על מה שאמר רבא בהדיא לגבי מצר רביעי – דלא קנה – מה שאין כן אופן
דקנה במצר רביעי דאינו אלא דיוק מן מימרא דרבא

רשב"ם ד"ה מבי מר

בד"ה מבי מר כו' הוה מוכיח בסופו כו' חצי השדה בכך וכך ממון ואותו שכתב בו כו' היה מפרש כו' רביע השדה עכ"ל דקדק לפרש דבהוה היה מפורש רביע השדה אבל בהוה דחצי השדה אין זה מפורש דיש לפרש פלגא דהוה ריבעא אלא דמוכח בסופו שכתוב בכך וכך ממון כשיעור חצי השדה ואף שהרשב"ם כתב לעיל דבקרקה לא אמרי' הדמים מודיעים שאני הכא דכתב הדמים בשטר לאודועי הדמים וק"ל:

(1) גמרא

(א) ראובן דאית לי פלגא דארעא ומכר ראובן חלקו לאיניש דעלמא

(i) אי קאמר "פלגא דאית לי בארעא" מכר פלגא כלומר כל חלקו דראובן

(ii) אי קאמר "פלגא בארעא דאית לי" לא מכר אלא ריבעא כלומר חצי חלקו דראובן

(ב) ואף בשטרא דנפקי מבי רב מוכח כן

(2) רשב"ם

(א) דבהני שטרא דברישיא דידהו כתיב "פלגא דאית לי בארעא" – ה' מוכיח בסופן דפלגא מכר לי' דכתיב ב' "וקנה פלוני מן פלוני חצי השדה בכך וכך ממון"

(ב) ובהני שטרא דברישיא דידהו כתיב "פלגא בארעא דאית לי" כתיב בסופן "שהקנה לזה הלוקח רביע השדה"

(3) מהרש"א

(א) שים לב דבשטרי "פלגא דאית לי בארעא"

(i) אי לאו דכתיב בהו "בכך וכך ממון" והדמים מודיעים איכא למימר דלא כרבה ודהאי "חצי השדה" משמעו חצי חלקו דמוכר דהיינו רביע

(ii) משא"כ בשטרי "פלגא בארעא דאית לי" לא צריכין לאודועי דמים דבלא"ה פירש בהדיא דכיוון להקנות רביע שדה

(ב) קשיא

(i) הרי בדף סא: פירש רשב"ם דבקרקה לא אמרינן דמים מודיעים משום דאין אונאה בקרקעות

(ג) תירוץ

(i) שאני הכא דכתב הדמים בשטר בכוונה לברורי דחצי שדה קאמר ולא רביע

תד"ה איתמר להאי גיסא

תוס' בד"ה איתמר להאי גיסא כו' אמר התם דפליג משום דהמע"ה דמספקא כו' עכ"ל פי' דמספקא לן הי מינייהו מוחזק וכ"א מהם המע"ה ולכך יחלוקו דע"כ הבכור לא יאמר שהוא מוחזק דא"כ ה"ל ראוי ואינו נוטל פי שנים וברא"ש לישנא דהמע"ה אינו ע"ש ודו"ק:

(1) גמרא דף קכד: ודף קכו. מובא בתוספות

(א) אין הבכור נוטל פי שנים בראוי כבמוחזק

- (ב) מלוה חשיב ראוי ואין בכור נוטל בו פי שנים – ברם במלוה שהבכור נתחייב לאביו יחלוקו דמספקא לן אלו אביו בחייו כמוחזק חשיב
- (2) ביאור תוספות להבנת מהרש"א
- (א) מכח הספק חשיב בין בכור בין אחיו הפשוט מוחזק בחצי ומוציא מחבירו באידך פלגא
- (3) מהרש"א
- (א) קשיא
- (i) ליטעון בכור דמוחזק הוא בכולו כיון דעוד לא שילם חובו ומעות בידו הן
- (ב) תירוץ
- (i) אי טעין ככה הרי מודה דאביו לא ה' מוחזק ודלית ל' חלק בכורה כל עיקר

דף סג.

תד"ה אין פחות

[דף סג עמוד א] בד"ה אין פחות כו' וי"ל דנותן רביעית הלוג או יותר אבל הגמ' כו' עכ"ל ר"ל כיון דע"כ נותן לו שיעור מה דהיינו רביעית הלוג או יותר דאל"כ מה מתנה היא וא"כ יבא למקבל מתנה טפי מרביעית הבור דהא רביעית הלוג יש לו ודאי והמותר ע"ז עד מחצית הבור יחלוקו ולהכי קאמר דהתלמוד אינו חושש להזכיר מה שיבא לו יותר מרביעית הבור כיון שאינו מגיע לרביעית הלוג ודו"ק:

- (1) ברייתא
- (א) האומר תנו חלק לפלוני בבור סומכוס אומר "ממון המוטל בספק חולקין" ולכן אין נותנין למקבל פחות מרביעית הבור
- (2) תוספות – ביאור לשיטת סומכוס
- (א) מסופקין אלו כיוון הנותן ליתן למקבל דיקא כל שהוא או עד חצי הבור
- (ב) קשיא – היתכן דלא כיוון ליתן אלא כל שהוא
- (i) תירוץ – כל שהוא משמעו רביעית הלוג ולכן נותנין למקבל "רביעית הלוג או יותר אבל הגמרא אינו חייש להזכיר זה"
- (3) מהרש"א – ביאור "רביעית הלוג או יותר אבל הגמרא אינו חייש להזכיר זה"
- (א) תוספות קשיא להו דהרי רביעית הלוג יש לו ודאי והמותר על רביעית הלוג עד חצי הבור הוי להו לחלק לסומכוס ונמצא אשר בסך הכל צריכין לתת למקבל רביעית הבור וביותר עוד חצי רביעית הלוג¹
- (ב) ומתרצי דגמרא לא חייש להאי יתר שהוא פחות מרביעית הלוג

¹ Let R be רביעית לוג – B the entire בור – and X the חלק that שמעון takes – it follows that $X = R + 1/2(B/2 - R) = R + B/4 - R/2 = R/2 + B/4$

תוספות ד"ה ואמאי

ד"ה ואמאי כו' דאפי' ר"מ מודה לדבר שאינו כו' והכא קתני כו' עכ"ל כצ"ל:

דף סג:

סוגיא דרב דימי חלק א' רשב"ם ד"ה האי מאן

[דף סג עמוד ב] בפרשב"ם בד"ה האי מאן כו' דמסתמא לא הוי קני ליה לוקח אלא הרי הוא של מוכר להוצאת זיזין כו' עכ"ל הנהו הוצאת זיזין דנקט הכא לאו הנהו דקאמר רב זביד דהנהו מסתמא של לוקח הן ולא של מוכר עד דאמר ע"מ שדיוטא כו' דאל"כ לקמן דפריך לרב פפא ואי ס"ד לא קני במסתמא ל"ל ע"מ תקשי ליה נמי הכא לרב זביד וצ"ל דזיזין דנקט הכא היינו הוצאת זיזין על הדיוטא ולא בחצר ודו"ק:

(1) גמרא – מימרא דרב דימי כמבואר ברשב"ם ד"ה האי מאן

(א) המוכר בית בסתמא (דלא כתב עומקא ורומא) שייר לעצמו גג שיש לו מעקה י' טפחים ושרי למוכר להוציא זיזין ולבנות באויר

(ב) אם כתב "עומקא ורומא" לא שייר מוכר גג לעצמו ולא שרי ל' להוציא זיזין ולבנות באויר

(2) המשך דגמרא

(א) מימרא דריש לקיש – המוכר בית וכתב על מנת שהדיוטא עליונה שלו – שייר גג לעצמו

(ב) שיטות רב זביד ורב פפא להוה אמינא דגמרא

(i) רב זביד – מכח "על מנת" שרי למוכר להוציא זיזין

(ii) רב פפא – מכח "על מנת" שרי למוכר לבנות באויר

(3) המשך דגמרא

(א) קשיא לרב דימי מהך דרב פפא דהרי לשיטת רב דימי אף מוכר בסתמא שרי ל' לבנות באויר

(4) רשב"ם כמבואר במהרש"א

(א) קשיא

(i) אמאי לא הקשו לרב דימי כעין זה מהך דרב זביד דהרי לשיטת רב דימי אף מוכר בסתמא שרי למוכר להוציא זיזין

(ב) תירוץ

(i) רב דימי יאמר לך אשר בסתמא שרי למוכר להוציא זיזין דיקא כנגד הגג ולא כנגד החצר שהוה רשותו של לוקח – מה שאין כן כשכתב על מנת שרי למוכר להוציא זיזין אף כנגד החצר

דף סד.

סוגיא דרב דימי חלק ב' תד"ה ואי סלקא דעתך

[דף סד עמוד א] תוס' בד"ה ואי ס"ד בסתמא כו' וזה דחקו לרבינו שמואל לפרש דלא קאי כו' עכ"ל היינו מה שפ' רשב"ם לעיל בדברי רב דימי דסתמא לא קני וכשכתב לו עומקא ורומא קני ליה לגג היינו משום דאין סברא שהגג שבאמצע לא יקנה אבל לעיל דקיימינן

**לפי מה דס"ד דמסתמא קני כתבו דבחנם פי' כן דהא א"נ דקאי ארישא איירי בלא כתב
כמו שכתבו התוס' לעיל ודו"ק:**

- (1) הקדמה א' – מימרא דרב דימי כמבואר ברשב"ם ד"ה האי מאן
- (א) המוכר בית בסתמא (דלא כתב עומקא ורומא) שייר לעצמו גג שיש לו מעקה י' טפחים ושרי למוכר להוציא זיזין ולבנות באויר
- (ב) אם כתב "עומקא ורומא" לא שייר מוכר גג לעצמו ולא שרי ל' להוציא זיזין ולבנות באויר
- (2) הקדמה ב' – משנה בדף סא. ודף סד.
- (א) רישא
- (i) המוכר את הבית לא מכר את הגג בזמן שיש לו מעקה י' טפחים
- (ii) המוכר את הבית לא מכר את הבור ואת הדות אף על פי שכתב לו עומקא ורומא
- (3) גמרא – תא שמע מסיפא
- (א) לימא מסייע ל' לרב דימי דלוקח קונה "עומקא ורומא" דיקא בדכתב ל' "עומקא ורומא" – דאי קונה עומקא ורומא אף בדלא כתב ל' עומקא ורומא – אז מיותר למיכתב עומקא ורומא – ומסתבר אשר אלו אף על פי כן כתב עומקא ורומא כיוון מוכר להקנות ללוקח אפילו בור ודות
- (ב) פירכא
- (i) יכול להיות אשר לוקח קונה עומקא ורומא אפילו בסתמא ואכן אלו כתב עומקא ורומא קונה לוקח אפילו בור ודות
- (ii) והא דקתני דלא קנה בור ודות "אף על פי שכתב לו עומקא ורומא" משמעו דהגם דאף דבסתמא קונה עומקא ורומא כאלו כתב עומקא ורומא – מכל מקום לא קנה בור ודות אלא אם כן בקושטא כתב עומקא ורומא
- (4) המשך דגמרא – תא שמע מרישא דמשנה כמבואר לרשב"ם בתוספות ד"ה דאי ובמהרש"א
- (א) אלו בסתמא קונה עומקא ורומא פשיטא דרישא איירי בסתמא דאלו איירי בדכתב עומקא ורומא הרי קבענו דקונה אפילו בור ודות וכל שכן דקונה גג
- (ב) השתא
- (i) אי סלקא דעתך דבסתמא קנה עומקא ורומא – כיון דקתני ברישא דלא מכר את הגג נמצא אשר בסתמא קנה לוקח לאויר למעלה מ' טפחים ולבנין גופי' אבל מקום הגג שבאמצע לא קנה – ותיקשי דאין סברא שיהא הפסק בקנינו
- (ii) מה שאין כן לרב דימי דסבירא ל' אשר בסתמא שייר מוכר עומקא ורומא לעצמו ולא שרי ללוקח לבנות באויר למעלה מ' טפחים – ניהא דאשמועינן מתניתין דלא קנה את הגג וליכא הפסק
- (5) רשב"ם
- (א) שאלה
- (i) קבענו דהך "תא שמע דאי סלקא דעתך דבסתמא קנה עומקא ורומא" נוקטת אשר רישא דמשנה בסתמא איירי ולא כתב עומקא ורומא – ותיקשי דהרי בסיפא דמשנה קתני "אף על פי שכתב לו עומקא ורומא"
- (ב) תשובה
- (i) האי "אף על פי" דסיפא דיקא אסיפא קאי ולא ארישא

6) תוספות ד"ה תא שמע

א) בחנם פירש רשב"ם ככה דהרי קבענו אשר למאן דאמר דבסתמא קנה הך "אף על פי" דסיפא משמעו דלא כתב לו ואשר דין סתמא דומה כאלו כתב לו

7) תוספות ד"ה דאי

א) אף לרב דימי מוכרח אשר רישא דמשנה בסתמא איירי דאלו בכתב לו איירי תיקשי לרב דימי גם כן דנמצא מיהת בכתב לו אשר לוקח קנה לאויר למעלה מי' טפחים וגם הבנין גופי' ואף על פי כן קתני דלא קנה את הגג שבאמצע ויש הפסק בקנינו

ב) ואכן כדי דלא ליהוי הפסק בקנינו פירש רשב"ם לעיל אשר לרב דימי היכא דכתב עומקא ורומא בונה לוקח באויר וגם קונה לגג

8) מהרש"א

א) כדי לקבוע אשר אפילו לרב דימי איירי רישא דמשנה בדלא כתב מוכרח רשב"ם למיסמך על סברא דילי' אשר "אף על פי דסיפא" דיקא אסיפא קאי ולא ארישא – דהרי רב דימי אית לי' דבסתמא לא קנה וליכא למימר דמשמעו דמשנה היינו דבלא כתב לו דינו כאלו כתב לו

דף סד:

רשב"ם ד"ה אלא לאו

[דף סד עמוד ב] בפרשב"ם בד"ה אלא לאו ש"מ כו' והא ליכא למימר דלרבנן איצטריך כו' עכ"ל וק"ק דאימא לר' עקיבא איצטריך למיתני הך סיפא דאי לא תני ליה ה"א דדוקא בטענת דריסת בית שאינה כ"כ טענה מעולה אית ליה לר' ע דבתר דעתא דלוקח אזלינן ולא בתר דעתא דמוכר אבל טענת דוושא שהיא טענה מעולה מהני אפי' במוכר וצריך הלוקח ליקח לו דרך ולכך אשמועינן הך סיפא בשדה דסבר ר"ע א"צ ויש ליישב ודו"ק:

1) גמרא

א) מחלוקת ר' עקיבא ורבנן

טבלא א'	ר' עקיבא	רבנן
משנה א' – רישא – מכר בית ושייר בור ודות	צריך מוכר ליקח דרך לבור ודות	אין צריך מוכר ליקח דרך לבור ודות
משנה א' – סיפא – מכר בור ודות	אין צריך לוקח ליקח דרך לבור ודות	צריך לוקח ליקח דרך לבור ודות

ב) מסתבר דר' עקיבא ורבנן פליגי באלו מוכר בעין יפה מוכר או דמוכר בעין רעה מוכר

טבלא ב'	ר' עקיבא	רבנן
משנה א' – רישא – מכר בית ושייר בור ודות	צריך מוכר ליקח דרך לבור ודות משום דמוכר בעין יפה מוכר	אין צריך מוכר ליקח דרך לבור ודות משום דמוכר בעין רעה מוכר
משנה א' – סיפא – מכר בור ודות	אין צריך לוקח ליקח דרך לבור ודות משום דמוכר בעין יפה מוכר	צריך לוקח ליקח דרך לבור ודות משום דמוכר בעין רעה מוכר

ג) קשיא

i) לימא דלאו במוכר בעין יפה מוכר או בעין רעה מוכר תליא מילתא – אלא דפליגי כבטבלא ג' ככה

(1) ר' עקיבא חייש לטענת לוקח מטעם דריסה

(2) רבנן חיישי לטענת מוכר מטעם פריחה באויר

(ii) ור' עקיבא לא חייש לטענת פריחה באויר דמוכר ורבנן לא חיישי לטענת דריסה דלוקח

טבלא ג'	ר' עקיבא	רבנן
משנה א' – רישא – מכר בית ושייר בור ודות	צריך מוכר ליקח דרך לבור ודות דלוקח רוצה שלא ידרוס מוכר בבית – ולא איכפת לן אלו מוכר בעין יפה מוכר או בעין רעה מוכר – וגם לא איכפת לן טענת מוכר שלא יצטרך לפרוח באויר	אין צריך מוכר ליקח דרך לבור ודות דמוכר רוצה שלא יצטרך לפרוח באויר – ולא איכפת לן אלו מוכר בעין יפה מוכר או בעין רעה מוכר – וגם לא איכפת לן טענת לוקח דרוצה שלא ידרוס מוכר בבית

(ד) תירוץ

(i) דוק בסיפא לגבי מכר בור ודות

טבלא א'	ר' עקיבא	רבנן
משנה א' – רישא – מכר בית ושייר בור ודות	צריך מוכר ליקח דרך לבור ודות	אין צריך מוכר ליקח דרך לבור ודות
משנה א' – סיפא – מכר בור ודות	אין צריך לוקח ליקח דרך לבור ודות	צריך לוקח ליקח דרך לבור ודות

(ii) השתא

(1) ר' עקיבא דאמר דלוקח אין צריך ליקח דרך מוכרח דלא חייש לטענת דריסה

(2) ורבנן דאמרי דלוקח צריך ליקח דרך מוכרח דלא חייש לטענת פריחה באויר

(iii) ולכן מוכרח דבין ברישא בין בסיפא פליגי באלו מוכר בעין יפה מוכר או מוכר בעין רעה מוכר כדאמרן לעיל בטבלא ב'

(ה) קשיא

(i) דלמא בין ר' עקיבא בין רבנן חיישי בין לטענת דריסה בין לטענת פריחה באויר

(ii) וכל היכא דהני תרי טענות סתרי אהדדי

(1) ר' עקיבא אזיל בתר דעת לוקח להעדיף טענתו

(2) וחכמים אזלי בתר דעתא דמוכר להעדיף טענתו

(iii) אבל באופן דליתנהו להני טענות יכול להיות דכולי עלמא מודי או דמוכר בעין יפה מוכר או דמוכר בעין רעה מוכר

טבלא ד'	ר' עקיבא	רבנן
משנה א' – רישא – מכר בית ושייר בור ודות	צריך מוכר ליקח דרך לבור ודות דלוקח רוצה שלא ידרוס בבית ומוכר רוצה שלא יפרח באויר ואזלינן בתר דעת לוקח – אבל בעלמא יכול ר' עקיבא למימר מוכר בעין יפה מוכר או מוכר בעין רעה מוכר	אין צריך מוכר ליקח דרך לבור ודות דלוקח רוצה שלא ידרוס בבית ומוכר רוצה שלא יפרח באויר ואזלינן בתר דעת מוכר – אבל בעלמא יכלי רבנן למיזל בשיטת ר' עקיבא לגבי מוכר בעין יפה מוכר או מוכר בעין רעה מוכר
משנה א' – סיפא – מכר בור ודות	אין צריך לוקח ליקח דרך לבור ודות דלוקח רוצה שלא יפרח באויר ומוכר רוצה שלא ידרוס בבית ואזלינן בתר דעת לוקח – אבל בעלמא יכול ר' עקיבא למימר מוכר בעין יפה מוכר או מוכר בעין רעה מוכר	צריך לוקח ליקח דרך לבור ודות דלוקח רוצה שלא יפרח באויר ומוכר רוצה שלא ידרוס בבית ואזלינן בתר דעת מוכר – אבל בעלמא יכלי רבנן למיזל בשיטת ר' עקיבא לגבי מוכר בעין יפה מוכר או מוכר בעין רעה מוכר

(ו) תירוץ

(i) עיין במשנה דהמוכר את השדה בדף עא.

טבלא ה'	ר' עקיבא	רבנן
משנה ב' – רישא – מכר שדה ושייר בור וגת	צריך מוכר ליקח דרך לבור וגת	אין צריך מוכר ליקח דרך לבור וגת
משנה ב' – סיפא – מכר בור וגת	אין צריך לוקח ליקח דרך לבור וגת	צריך לוקח ליקח דרך לבור וגת

(ii) ותיקשי

(1) אמאי איצטריך לן לרישא דמשנה דהמוכר את השדה - הרי הוברר הכל במשנה דהמוכר את הבית

(2) ומוכרח דמשנה דהמוכר את השדה אתי לאשמועינן דפליגי באלו מוכר בעין יפה מוכר או מוכר בעין רעה מוכר

(ז) קשיא

(i) דלמא צודק טבלא ו' – ואיצטריך רישא דמשנה דהמוכר את השדה לאשמועינן אשר חיישינן לטענת דריסה אפילו בשדה דלית בה צניעותא – ואיצטריך משנה דהמוכר את הבית לאשמועינן דחיישינן לטענת דריסה אפילו בבית הגם דלא קשה לה דוושא כמו בשדה

טבלא ו'	ר' עקיבא	רבנן
משנה א' – רישא – מכר בית ושייר בור ודות	צריך מוכר ליקח דרך לבור ודות דלוקח רוצה שלא ידרוס בבית משום צניעותא הגם דליכא דוושא כבשדה ומוכר רוצה שלא יפרח באויר ואזלינן בתר דעת לוקח – אבל בעלמא יכול ר' עקיבא למימר מוכר בעין יפה מוכר או מוכר בעין רעה מוכר	אין צריך מוכר ליקח דרך לבור ודות דלוקח רוצה שלא ידרוס בבית משום צניעותא הגם דליכא דוושא כבשדה ומוכר רוצה שלא יפרח באויר ואזלינן בתר דעת מוכר – אבל בעלמא יכולי רבנן למימר מוכר בעין יפה מוכר
משנה א' – סיפא – מכר בור ודות	אין צריך לוקח ליקח דרך לבור ודות דלוקח רוצה שלא יפרח באויר ומוכר רוצה שלא ידרוס בבית ואזלינן בתר דעת לוקח – אבל בעלמא יכול ר' עקיבא למימר מוכר בעין יפה מוכר או מוכר בעין רעה מוכר	צריך לוקח ליקח דרך לבור ודות דלוקח רוצה שלא יפרח באויר ומוכר רוצה שלא ידרוס בבית ואזלינן בתר דעת מוכר – אבל בעלמא יכולי רבנן למיזל בשיטת ר' עקיבא לגבי מוכר בעין יפה מוכר או מוכר בעין רעה מוכר
משנה ב' – רישא – מכר שדה ושייר בור וגת	צריך מוכר ליקח דרך לבור וגת דלוקח רוצה שלא ידרוס בשדה משום דוושא הגם דליכא צניעותא כבבית ומוכר רוצה שלא יפרח באויר ואזלינן בתר דעת לוקח – אבל בעלמא יכול ר' עקיבא למימר מוכר בעין יפה מוכר או מוכר בעין רעה מוכר	אין צריך מוכר ליקח דרך לבור וגת דלוקח רוצה שלא ידרוס בשדה משום דוושא הגם דליכא צניעותא כבבית ומוכר רוצה שלא יפרח באויר ואזלינן בתר דעת מוכר – אבל בעלמא יכולי רבנן למיזל בשיטת ר' עקיבא לגבי מוכר בעין יפה מוכר או מוכר בעין רעה מוכר

(ח) קשיא

(i) עיין בסיפא דמשנה ב' ותיקשי דמיותר אי לאו דאתי למילף דלא פליגי ר' עקיבא ורבנן בטענות דריסה ופריחה באויר אלא דפליגי באלו מוכר בעין יפה מוכר או מוכר בעין רעה מוכר

טבלא ז'	ר' עקיבא	רבנן
משנה ב' – רישא – מכר שדה ושייר בור וגת	צריך מוכר ליקח דרך לבור וגת	אין צריך מוכר ליקח דרך לבור וגת
משנה ב' – סיפא – מכר בור וגת	אין צריך לוקח ליקח דרך לבור וגת	צריך לוקח ליקח דרך לבור וגת

(2) רשב"ם

(א) קשיא

(i) דלמא כמו דאיצטריך לרישא דמשנה דהמוכר את השדה למילף דר' עקיבא חייש לטענת דריסה דלוקח מחמת דקשה דוושא לשדה הגם דלית צניעותא בשדה

(ii) כמו כן איצטריך לסיפא דמשנה דהמוכר את השדה למילף דרבנן חיישי לטענת דריסה דמוכר מחמת דקשה דוושא לשדה הגם דלית צניעותא בשדה

(3) מהרש"א

(א) קשיא

(i) רשב"ם הוה ליה להקשות נמי לר' עקיבא דאיצטריך סיפא דמשנה דהמוכר את השדה דאי לא תני ליה הוה אמינא דדוקא בטענת דריסת בית שאינה כל כך טענה מעולה אית ליה לר' עקיבא דבתר דעתא דלוקח אזלינן ולא בתר דעתא דמוכר אבל טענת דוושא בשדה שהיא טענה מעולה מהני אפילו למוכר וצריך הלוקח ליקח לו דרך ולכך אשמועינן הך סיפא בשדה דסבר ר' עקיבא דאינו צריך ליקח דרך

דף סה.

תד"ה לא מכר

[דף סה עמוד א] תוס' בד"ה לא מכר כו' ואין להקשות אמאי נקט בגמ' ולא את הרחיים כיון דאפי' ר"א מודה כו' עכ"ל לפי הגירסא קמא במתני' דגרסינן לא את התנור ולא את הכירים כו' לא קשיא להו אמאי נקט להו ת"ק דר"א כיון דר"א מודה בכולהו זכך דרך התנאים דת"ק נקט אף דברים דלא פליגי אלא להך גירסא הכי קא קשיא להו כיון דנקט בברייתא ת"ק במלתיה תנור וכירים דלא מכר ור"א פליגי בהו לא ה"ל למיתני שוב ולא את הרחיים דכ"ש הוא דלא מכר דבהא אפי' ר"א מודה דלא מכר ודו"ק:

(1) תוספות

(א) גרסא א' במשנה דהמוכר את הבית

	תנור וכירים	ריחיים
משנה	לא מכור	לא מכור
תנא קמא דברייתא	לא מכור	לא מכור
ר' אליעזר דברייתא	לא מכור	לא מכור

(ב) גרסת "ספרים דגרסי" במשנה

	תנור וכירים	ריחיים
משנה	מכור	לא מכור
תנא קמא דברייתא	לא מכור	לא מכור
ר' אליעזר דברייתא	מכור	לא מכור

(ג) קשיא לספרים דגרסי

(i) למה איצטריך תנא קמא דברייתא למילף דריחים לא מכור – הרי אפילו ר' אליעזר דאית ליה אשר תנור וכירים מכור מודה דריחים לא מכור

(2) מהרש"א

(א) קשיא

(i) אמאי לא מקשין כזה לגרסא ראשונה במשנה דאליבא דהאי גרסא לר' אליעזר אף תנור וכירים אינן מכורין

(ב) תירוץ

(i) הא לא תיקשי דבכמה מקומות משמיע תנא דברייתא מילתא דבר פלוגתא לא פליגי עליו

(ii) ולא מקשין לגרסת יש ספרים אלא משום דר' אליעזר פליגי על תנא קמא לגבי תנור וכירים באמרו מכור – ואף על פי כן אית ליה דריחים לא מכור – מספיק ה' לתנא קמא למילף אשר תנור וכירים לא מכור ואנא ידענא דמכל שכן דאית ליה אשר ריחים לא מכור

דף סה:

תד"ה צינור

[דף סה עמוד ב] בד"ה צינור שחקקו כו' ודוקא שמים נופלים כו' אבל אם נפלו מצינור לקרקע כו' אם יש כבר במקוה כ"א סאה כו' עכ"ל ולא ניחא להו למימר דאיירי שפיר

בנפלו מצינור לקרקע ומקרקע למקוה ע"י המשכה ואירי באין כבר במקוה כ"א סאה דלישנא דפוסל את המקוה ואינו פוסל המקוה לא משמע הכי דכיון דבכולה ע"י המשכה נמי הוי דינא הכי א"כ ה"ל למתני בהאי לישנא צינור שחקקו ולבסוף קבעו פסול להמשכת המקוה קבעו ולבסוף חקקו כשר להמשכת המקוה וכיוצא בזה כתב הרשב"ם לקמן בשמעתין ע"ש ודו"ק:

תד"ה הרי הוא כקרקע

בד"ה הרי הוא כקרקע כו' ולענין טומאה נמי מקבל הדבש טומאה אפי' כו' עכ"ל ולא נחא להו למימר בזה כפרשב"ם דהדבש בטל לגבי כוורת אלא דאמרי' דלא בטיל והוה אוכל ולא בעי נמי מחשבה כדאמר רב כהנא בפ' הספינה וסמכו בזה ג"כ אראייתם דלעיל דומיא דפת לגבי תנור דלא חשיב הפת מחובר אף על גב דתנור הוא מחובר ה"נ לא ליחשיב הדבש מחובר בשביל הכוורת מיהו לפרשב"ם א שכתבו התוספות לעיל דכל תנור הוא מחובר ואפ"ה טמא משום דלא חשיב חיבורו כחוורת דהכא דאינו מקבל טומאה משום דהוה חיבורו חיבור גמור אין כאן ראייה כ"כ וי"ל דמ"מ הדבש לא הוי מחובר לכוורת טפי מפת לתנור ודו"ק:

(1) הקדמה א'

א) מחובר לקרקע דינו כקרקע ואינו מקבל טומאה

(2) הקדמה ב' – תד"ה לא מכר בדף סה.

א) בעל התוספות הראשון ס"ל אשר תנור מחובר מיקרי – ברם רשב"ם בתוספות אית ליה אשר חיבור תנור לקרקע אינו חשיב ולכן מקבל טומאה

(3) הקדמה ג'

א) הרודה פת מן התנור בשבת אינו חייב חטאת

(4) הקדמה ד'

א) משנה – ר' אליעזר כמבואר בהוה אמינא – כוורת דבורים אינה מקבלת טומאה – והרודה ממנה דבש בשבת חייב חטאת

(5) הקדמה ה' – תוספות – דבש בכוורת מקבל טומאה

(6) גמרא בהוה אמינא לפי הבנת תוספות

א) קושית מקשן – ר' אליעזר לכאורה אית ליה במקום אחר אשר כלי דקבעו אותו בקרקע – ותיקשי דבמשנה דכוורת לכאורה קתני לר' אליעזר דמחמת דמחברין כוורת לקרקע בטיט חשיב כקרקע ולא מקבלת טומאה וגם הרודה דבש ממנה בשבת חייב חטאת

(7) תוספות כמבואר במהרש"א

א) הוה מצי להקשות למקשן ככה: לטעמיך דאמרת אשר לר' אליעזר כוורת מחובר מיקרי אכתי תיקשי הא דאמר ר' אליעזר אשר הרודה דבש ממנה בשבת חייב חטאת – דהרי הרודה פת מתנור פטור מחמת דפת גופיה לא חשיב מחובר ולא איכפת לן אשר תנור מחובר חשיב – ואף לדבש נימא דבש לא חשיב מחובר לענין הרודה דבש והא ראי' דמקבל טומאה הגם דכוורת מחוברת חשיבא

(8) מהרש"א

א) שאלה

(i) אכן תוספות מנא להו אשר דבש מקבל טומאה

(ב) תשובה

(i) סומכין בעיקר על ראי' מסויימת דמביאין תוספות מן פרק המוכר את הספינה – עיין שם

(ii) ועוד סמכי תוספות

(1) אהא גופא דהרודה פת בתנור פטור דלא מיקרי פת מחובר לתנור ולכן מובן אשר דבש נמי תלוש מיקרי דאינו מחובר לכוורת ודלכן מקבל טומאה

(2) ובמקום למימר בקושייתיהו "ואף לדבש נימא דדבש לא חשיב מחובר לענין הרודה דבש והא ראי' דמקבל טומאה הגם דכוורת מחוברת חשיבא" רצונם לומר "ואף לדבש נימא הגם דכוורת מחוברת חשיבא מכל מקום דבש לא חשיב מחובר לענין הרודה דבש בשבת ואף לענין קבלת טומאה"

(ג) שאלה

(i) לשיטת רשב"א בתוספות דלעיל – דס"ל אשר תנור מחובר מקבל טומאה משום דלא חשיב חיבורו חיבור – לא דמיא תנור לכוורת דהוה מחובר גמור – ולכאורה ליכא ראי' מהך דפת אשר דבש תלוש מיקרי לענין הרודה בשבת

(ד) תשובה

(i) מכל מקום דבש לא הוי מחובר לכוורת טפי מפת לתנור ומה לי תלושין מן דבר מחובר לתלושין מן דבר שאינו מחובר

דף סו.

תוספות ד"ה ושאני פשוטי

[דף סו עמוד א] תוס' בד"ה ושאני פשוטי כו' ואי דרשה גמורה היא דת"כ אמאי תיבעי ת"ל כו' עכ"ל יש לדקדק אמאי לא הוכיחו כן מדלעיל מיניה דקאמר למ"ד מסגרתו למטה היתה כו' דדרשינן השלחן הטהור מכלל שהוא טמא ואי הך דרשה דת"כ דרשה גמורה היא ל"ל האי קרא דהטהור וי"ל (כו'):

תד"ה מכלל דשאיבה

בד"ה מכלל דשאיבה כו' ועוד אור"ת כו' אבל במקוה שלם כל מים שאובין שבעולם אין פוסלין כו' עכ"ל וההיא דיבמות דנתן סאה ונטל סאה דכשר ומוקי לה ר"י דוקא עד רובו מפר"ת דהיינו במי פירות ועיין באשר"י בפ' מרובה וההיא דצינור דפוסל מדרבנן לפר"ת צ"ל דלא היה שם מעיקרא מקוה שלם מיהו רשב"ם לא פי' כן בשמעתין שפירש דההיא דיבמות איירי שפיר במים וכן ההיא דצינור איירי שהיה כבר עשוי מקוה כהוגן וצ"ל דלא ס"ל בהא כר"ת אלא דמקוה שלם נמי אפשר שיפסל ברובו ודו"ק:

דף סט:

רשב"ם ד"ה א"ל מוכר

[דף סט עמוד ב] בפרשב"ם בד"ה א"ל מוכר שדה כו' דיקלא טבא הוא כלומר מן הבינונים כו' עכ"ל דליכא לפרש טבא ממש אבל בבינוני שייר לו כל הטובים ממנו דא"כ סתמא הל"ל בכל הדקלים דטבא מזה שהזכיר שייר לו אלא ע"כ דלא אמרינן הכי אלא בבישא ממש דשרי למקצייה דלא טעין קבא כפרשב"ם ודו"ק:

(1) לישנא דגמרא

"אמר לי לבר מדיקלא פלניא חזינן אי דיקלא טבא הוא שיורי שיירי אי דיקלא בישא הוא כל שכן הנך"

(2) רשב"ם

(א) דיקלא טבא משמעו מן הבינונים שטוענין לכל הפחות קבא – ודיינינן דדיקלא פלניא לחודי שיירי דדעתו ליהנות מפירות שדהו פורתא וקנה הלוקח כל השאר בכלל השדה

(ב) דיקלא בישא משמעו דיקלא דלא טעין קבא דאינו ראוי אלא לקציצה – ונקטינן דמשייר דיקלא פלניא והטובים ממנו דהרי מוכרח דלא שיירי להאי דיקלא בישא ליהנות ממנו פורתא ומסתבר דכיוון לומר לא זו בלבד דאני משייר אילנות בינונים וטובים דמצינא ליהנות מהם אלא אף זו דאני משייר נמי האי אילנא בישא דלא חזי אלא לקציצה

(3) מהרש"א

(א) שיטה אחרת

(i) דיקלא טבא משמעו טבא ממש ודיינינן דדיקלא פלניא לחודי שיירי – אבל אלו דיקלא פלניא בינוני שייר כל הטובים ממנו

(ב) פירכא לשיטה זו

(i) אם כן הוה לי' למימר שייר לו כל הטובים ממנו

(ii) מה שאין כן בדיקלא בישא דנקטינן דשייר להך דיקלא בישא וכן הטובים ממנו דהתם מוכח דכיוון ככה כיון דדיקלא פלניא אינו ראוי אלא לקציצה וכו'

דף ע.

תד"ה ולימא לי'

[דף ע עמוד א] תוס' בד"ה ולימא ליה כו' לאו משום דליהוי מגו במקום עדים קפריך דא"כ מאי משני כו' עכ"ל ולא ניחא להו למימר כפרשב"ם דלא הוה מגו במקום עדים דהא עביד איניש למדחיה כו' דעיקר התירוץ חסר מן הספר דמאי דמשני ליה דכי אמר ליה נאנסו מי מצי כו' נמי ידע המקשה אלא דהוה ס"ד דהך טענה דהחזרתיו הוה כמגו במקום עדים אבל לפירוש התוס' ניחא דלפי סברת המקשה נמי לא הוה מגו במקום עדים מטעם שפרשב"ם ועוד נ"ל דחוק בפרשב"ם דמאי פריך רב עמרם לרב חסדא טפי דהא איהו גופיה קמבעיא ליה אי נימא מגו דאי בעי אמר נאנסו ותקשי ליה לנפשיה ולימא ליה שטרך בידי כו' וק"ל:

(1) הקדמה א'

- (א) בעל דין דיש לו נאמנות אי טעין טענה א' – ברם טעין טענה ב' ורוצה שנאמינו במיגו דהוה מצי טעין טענה א' – אז היכא דטענה ב' חשיבא "במקום עדים" ליתא להאי מיגו דהוי מיגו במקום עדים
- (2) הקדמה ב'
- (א) היכא דטענה ב' לא חשיבא במקום עדים מכל מקום כל היכא דאי הוי טעין טענה א' לא הוי מהימן אלא בשבועה אז אלו טוען טענה ב' אינו נאמן במיגו על טענה ב' כי אם בשבועה
- (3) הקדמה ג'
- (א) נפקד שטוען נאנסו לא מצי למיפטר נפשי' אלא בשבועה
- (4) הקדמה ד'
- (א) שאלה דשקלי וטרי בה בגמרא בנפקד בשטר שטוען החזרתיו בשבועה האם נאמינו מיגו דאי בעי מיפטר נפשי' בטענת אונס בשבועה
- (ב) צד א' – טענת מפקיד "שטרך בידי מאי בעי" טענה אלימא היא והאי מיגו כבמקום עדים חשיב
- (ג) צד ב' – לא חשיב במקום עדים מחמת "תשובת נפקד" לטענת שטרך בידי מאי בעי – פרטי תשובת נפקד אינן מעיננו
- (5) גמרא
- (א) לישנא דשקלא וטריא דרב עמרם ורב חסדא
- שאלה א':** בעא מיני' רב עמרם מרב חסדא המפקיד אצל חבירו בשטר ואמר לו החזרתיו מהו מי אמרינן מיגו דאי בעי אמר נאנסו מהימן השתא נמי מהימן או דלמא מצי אמר לי' שטרך בידי מאי בעי
- תשובה א': אמר לי' רב חסדא "מהימן"
- שאלה ב': אמר לי' רב עמרם "לימא לי' שטרך בידי מאי בעי"
- תשובה ב': אמר לי' רב חסדא "וכי א"ל נאנסו מי מצי אמר לי' שטרך בידי מאי בעי"
- שאלה ג': אמר לי' רב עמרם "סוף סוף כי א"ל נאנסו לאו שבועה בעי"
- תשובה ג': אמר לי' רב חסדא "הכי נמי מאי נאמן נאמן בשבועה"
- (6) שיטת רשב"ם
- (א) שאלה א' דרב עמרם לרב חסדא
- (i) מי אמרת דנאמן מצד מיגו ומחמת איזהו טעם לא חשיב האי מיגו במקום עדים הגם דמפקיד טוען שטרך בידי מאי בעי
- (ii) או דלמא אינו נאמן דבקושטא הוי במקום עדים
- (ב) תשובה א' דרב חסדא
- (i) "מהימן" כלומר דמהימן במיגו
- (ג) שאלה ב' דרב עמרם
- (i) "ולימא לי' שטרך בידי מאי בעי"
- (ii) כלומר דליהוי מיגו במקום עדים מצד שטרך בידי מאי בעי
- (ד) מהרש"א
- (i) קשיא לשיטת רשב"ם

- (1) הרי רב עמרם בשאלה א' מוכן ה' לקבל תשובה דלא חשיב במקום עדים
- (2) ומאי שנא עכשיו בשאלה ב' דטוען אשר רב חסדא הוה ל' למימר דהוה מיגו במקום עדים
- (7) המשך ביאור דרשב"ם
- (א) תשובה ב' דרב חסדא
- (i) "ולטעמיך כי אמר ל' נאנסו מי מצי א"ל שטרך בידי מאי בעי" – כלומר כוונתי בתשובה א' דלא הוי מיגו במקום עדים מחמת "תשובת נפקד"
- (ב) שים לב אשר לשיטת רשב"ם עד כה לא הזכיר רב חסדא "תשובת נפקד"
- (8) תוספות כמבואר במהרש"א
- (א) קשיא לשיטת רשב"ם
- (i) בשאלה ב' דילי' הקשה רב עמרם דהוי מיגו במקום עדים
- (ii) נמצא דבתשובת רב חסדא עיקר (כלומר דמחמת "תשובת נפקד" לא חשיב במקום עדים) חסר מן הספר
- (9) המשך ביאור דרשב"ם
- (א) שאלה ג' דרב עמרם
- (i) "סוף סוף בנאנסו שבועה בעי" – כלומר מאחר דמהימן מצד מיגו הרי שבועה בעי
- (ב) תשובה ג' דרב חסדא
- (i) כשאמרתי דמהימן במיגו רציתי לומר דנאמן בשבועה
- (10) שיטת תוספות
- (א) שאלה א' דרב עמרם
- (i) צד א'
- (1) נאמן מצד מיגו בשבועה דהרי אי טען נאנסו נמי שבועה בעי ולא הוי במקום עדים מחמת "תשובת נפקד"
- (ii) צד ב'
- (1) "תשובת נפקד" לא חשיבא ומכח שטרך בידי מאי בעי הוי מיגו במקום עדים
- (ב) תשובה א' דרב חסדא
- (i) "מהימן"
- (ii) עכשיו
- (1) רב חסדא כיוון למימר דמהימן במיגו ובשבועה מכח תשובת נפקד
- (2) מיהו רב עמרם טעה וקסבר דרב חסדא הימני' לנפקד אף שלא בשבועה דלא קסמיך אמיגו
- (ג) שאלה ב' דרב עמרם מטעם דטעה
- (i) "וליאמא ל' שטרך בידי מאי בעי" – ובזה מתורץ קושיית מהרש"א
- (ד) תשובה שני' דרב חסדא
- (i) "ולטעמיך כי אמר ל' נאנסו מי מצי א"ל שטרך בידי מאי בעי" – כלומר אתה רב עמרם טעית בתשובה ראשונה שלי כשאמרתי "מהימן" – דבשאלה א' בעית בחד צד אלו נפקד נאמן מצד

מיגו ודלא הוי במקום עדים מחמת "תשובת נפקד" - וכשענית "מהימן" כיוונתי למימר דאכן
נאמן במיגו כבצד אחד דאיבעיא דידך

(ii) שים לב

(1) דבשיטה זו מתורץ הא דהקשו תוספות אשר בתשובה ב' חסר מושג "תשובת נפקד" שהיא
עיקר – דהרי כבר נימק רב עמרם גופי' אשר מחמת "תשובת נפקד" יכול להיות דלא הוי
מיגו במקום עדים

(iii) שאלה ג' דרב עמרם – כבשיטת רשב"ם – "סוף סוף בנאנסו שבועה בעי" – כלומר אי מהימן
במיגו הרי שבועה בעי

(ה) תשובה ג' דרב חסדא

(i) כשאמרתי דמהימן במיגו רציתי לומר דנאמן בשבועה

דף ע:

תוספות ד"ה מאן דאמר נשבע

[דף ע עמוד ב] בד"ה מ"ד נשבע כו' כי הכא אין מוציאין מהן כו' בדבר הגבוי אדם מוריש
שבועה לבניו עכ"ל פי' פטורין ונשבעין שבועת יורשין דהיינו שלא פקדנו וכו' ועיין
בהגהת אשר"י:

דף עא.

סוגיא דשייר קרקע חלק א' תד"ה אמר רב הונא

בכל חלקי סוגיא זו עסקתי בחברותא עם בני הרב אליעזר מנחם נ"י

דף עא עמוד א] בד"ה אמר רב הונא כו' מאי קאמר רב הונא אף על גב דאמרי כו' א"כ
מאי קאמר ואפי' ר' עקיבא כו' עכ"ל ק"ק בפשיטות ה"ל לאקשוויי מאי קאמר רב הונא
אף על גב כו' הא ודאי אי הוה ס"ל לרבנן דקונה ב' אילנות קנה קרקע משום דמוכר בעין
יפה מוכר טפי איצטריך ליה לאשמועינן בשייר שני אילנות דקונה קרקע ולא מוכר בעין יפה
וכן היא הקושיא בחידושי הרמב"ן ותירוצם כמו שתמצו התוס' ויש ליישב דבריהם ודו"ק:

(1) הקדמה א'

(א) מוכר בית משייר ואינו מוכר בור ודות

(2) הקדמה ב'

(א) רבנן אית להו דמוכר בית משייר נמי דרך לבור ודות כיון דמוכר בעין רעה מוכר – ולא צריך מוכר
ליקח דרך לבור ודות

(ב) ר' עקיבא אית לי' דמוכר אינו משייר דרך לבור ודות כיון דמוכר בעין יפה מוכר – וצריך מוכר ליקח
דרך לבור ודות

(3) הקדמה ג'

(א) כעין זה פליגי ר' עקיבא ורבנן במי שמכר בור ודות ושייר בית

(i) לרבנן צריך לוקח ליקח דרך לבור ודות מחמת דמוכר בעין רעה מוכר

(ii) לר' עקיבא לא צריך לוקח ליקח דרך לבור ודות מחמת דמוכר בעין יפה מוכר

(4) הקדמה ד' – בקיצור

רבנן	ר' עקיבא	
אין צריך מוכר ליקח דרך לבור ודות משום דמוכר בעין רעה מוכר	צריך מוכר ליקח דרך לבור ודות משום דמוכר בעין יפה מוכר	מכר בית ושייר בור ודות
צריך לוקח ליקח דרך לבור ודות משום דמוכר בעין רעה מוכר	אין צריך לוקח ליקח דרך לבור ודות משום דמוכר בעין יפה מוכר	מכר בור ודות

(5) הקדמה ה'

(א) לוקח שקונה ג' אילנות בבת אחת קונה קרקע בהדי אילנות

(6) הקדמה ו'

(א) לוקח שקונה ב' אילנות

(i) לרבנן אינו קונה קרקע בהדי אילנות דמוכר בעין רעה מוכר

(ii) לר' עקיבא אליבא דרשב"ם קונה קרקע בהדי אילנות דמוכר בעין יפה מוכר

(iii) לר' עקיבא אליבא דר"י אינו קונה קרקע בהדי אילנות

(7) רב הונא

(א) אף על גב דאמור רבנן לוקח שקונה ב' אילנות בתוך של חבירו לא קנה קרקע בהדי אילנות – מכל מקום מכר קרקע ושייר שני אילנות לפניו שייר קרקע בהדי אילנות

(ב) ואפילו לר' עקיבא דאמר מוכר בעין יפה מוכר לגבי מכר בית ושייר בור ודות דצריך מוכר ליקח דרך לבור ודות – מכל מקום מכר קרקע ושייר שני אילנות לפניו שייר קרקע בהדי אילנות

(8) תוספות ד"ה אמר רב הונא בדף עא. עמוד א'

(א) קשיא לרשב"ם

(i) כיון דאמר רב הונא אשר דין שלו דמוכר שייר קרקע בהדי ב' אילנות חידוש הוא לרבנן מחמת דסבירא להו דהקונה ב' אילנות לא קנה קרקע בהדי אילנות – משמע דלא ה' דין דרב הונא חידוש אלו הוה סבירא להו רבנן כר' עקיבא אליבא דרשב"ם אשר לוקח הקונה ב' אילנות קונה קרקע בהדי אילנות

(ii) ותיקשי דאמאי קאמר רב הונא אשר דין שלו דמוכר שייר קרקע בהדי ב' אילנות חידוש הוא לר' עקיבא הגם דבקושטא סבירא ל' ר' עקיבא אליבא דרשב"ם אשר הקונה ב' אילנות קונה קרקע בהדי אילנות

(ב) תירוץ

(i) חידוש לרבנן יוצא מזה דמחלקי רבנן ואמרי אשר הקונה ג' אילנות קונה קרקע אבל הקונה ב' אילנות לא קונה קרקע – ודלכאורה מוכרח – דהגם דרבנן אית להו מוכר בעין רעה מוכר לגבי בור ודות – מכל מקום שיטתייהו באילנות לאו במוכר בעין רעה מוכר תליא מילתא אלא בשיטה אשר קרקע אזיל בתר אילנות דיקא בג' אילנות ולא בב' אילנות – ולכן חידוש הוא לרבנן אשר מוכר שייר קרקע בהדי ב' אילנות

(ii) ברם אלו לא הוי מחלקי רבנן והוי סברי כר' עקיבא אליבא דרשב"ם אשר המוכר בין ג' אילנות בין ב' אילנות קנה לוקח קרקע בהדי אילנות – כיון דרבנן לית להו דמוכר בעין יפה מוכר לגבי בור ודות מוכרח דטעמייהו היינו דבכל ענין אזיל קרקע בהדי אילנות לטובת לוקח – ונמצא דמכל שכן דאית להו אשר מוכר שייר קרקע בהדי ב' אילנות כדרב הונא – וטעמא דהאי כל שכן

היינו כדמפרש תוספות בד"ה לימא בעמוד ב' – דמוכר מה שהוא רוצה מוכר ומה שרוצה משייר אבל הלוקח אינו קונה מה שרוצה אלא מה שהמוכר רוצה למכור לו

(iii) מה שאין כן לר' עקיבא אליבא דרשב"ם דמצינן למימר אשר המוכר בין ג' אילנות בין ב' אילנות קנה לוקח קרקע מחמת דס"ל דמוכר בעין יפה מוכר לטובת לוקח ולכן ליכא כל שכן לאסמוכי עלי' אשר מוכר שייר קרקע בהדי אילנות ודין דרב הונא דשייר קרקע בהדי אילנות חידוש הוא לר' עקיבא

(9) מהרש"א

(א) קשיא

(i) יכולין היו תוספות גם כן להקשות קושיא זו: למה אמר רב הונא חידוש זה דרבנן אזלי בשיטתו "אף על גב דאמור רבנן לוקח שקנה ב' אילנות לא קנה קרקע בהדי אילנות" – הרי חידושו דרב הונא לרבנן ה' גדול יותר אלו הוה סברי רבנן דהקונה ב' אילנות קונה קרקע דאז הוינו נוקטין אשר טעמייהו דלגבי אילנות סבירא להו דהמוכר בעין יפה מוכר לטובת לוקח ולכן אי לאו דרב הונא היינו מסקינן אשר מוכר לא שייר קרקע בהדי אילנות

(ii) ואז היו יכולין תוספות למיתרץ באותו אופן דמתרצי לקושיא דבקושטא מקשינן כדאמרן – דהיינו דלא הוה נקטינן דהיינו טעמייהו דאית להו מוכר בעין יפה לגבי מוכר אלא הוה נקטינן דטעמייהו דבכל ענין אזיל קרקע בהדי אילנות ודכל שכן דאית להו אשר מוכר שייר קרקע בהדי ב' אילנות כדרב הונא ודליכא שום חידוש

סוגיא דשייר קרקע חלק ב' רשב"ם ד"ה דאם איתא

[דף עא עמוד ב] בפרשב"ם בד"ה דאם איתא כו' אבל לוקח אילנות אין לומר כו' עכ"ל לר' עקיבא ודאי בלוקח ב' אילנות נמי קנה לפרשב"ם אבל לרבנן דבלוקח אילנות לא קנה קרקע איצטריך למימר הכי דלא שייך ביה דאם איתא כו' דעביד איניש דזבין כו' דאי הוה שייך ביה האי טעמא הוה קונה קרקע אף על גב דאית להו לרבנן בעין רעה מכר כמו לר' ע דשייר ליה קרקע מהאי טעמא אף על גב דאית ליה בעין יפה מכר ודו"ק:

(1) גמרא בדף עא בתחלת עמוד ב' – "עקור אילנך" כמבואר ברשב"ם

(א) קשיא לרב הונא

(i) ר' עקיבא דס"ל דמוכר בעין יפה מוכר – מאי שנא מוכר ב' אילנות דלשיטת רב הונא אית לי' ר' עקיבא דמוכר שייר קרקע בהדי אילנות

(ב) תירוץ לפי רשב"ם

(i) מוכר דמשייר אילנות משייר אותן לצורך כל הימים וליטע אילנות אחרים כשנתייבשו כדאמר רב הונא להלן "לכי נפלי הדר שתיל להו" – ולכן ודאי שייר מוכר קרקע בהדי אילנות כדי שלא יאמר לו לוקח כשנתייבשו "עקור אילנך שקול וזיל"

(ii) "אבל" לוקח אילנות יכול להיות דמכוון לקנות אילנות דיקא לפירותיהן עד שיתייבשו

(2) מהרש"א

(א) בהאי "אבל" לא קאי רשב"ם על שיטת ר' עקיבא – דהרי לשיטת רשב"ם סבירא לי' ר' עקיבא דהקונה ב' אילנות קונה קרקע

(ב) אלא קאי רשב"ם על שיטת רבנן דאית להו אשר הקונה ב' אילנות לא קונה קרקע והכי קאמר רשב"ם – באופן דאנן סהדי אשר לוקח קנה לאילנות לצורך כל הימים – אז הוה אמרי רבנן דקונה ב' אילנות קנה קרקע הגם דסבירא להו אשר מוכר בעין רעה מוכר גבי בור ודות – בדומה לר' עקיבא אליבא

דרב הונא אשר משום "לצורך כל הימים" אית לי' דמוכר משייר קרקע בהדי ב' אילנות הגם דר' עקיבא אית לי' דמוכר בעין יפה מוכר גבי בור ודות

סוגיא דשייר קרקע חלק ג' תד"ה לימא לי'

תוס' בד"ה לימא ליה כו' ע"כ נראה לר"י כו' אבל גבי לוקח לא שייך למימר הכי מגו כו' עכ"ל ולענין דרך בור ודות הוה דינייהו איפכא משום עין יפה דמגו לא שייך התם וק"ל:

(1) שיטת ר"י בדף עא: בתחלת עמוד ב' בביאור הא דאמר רב הונא אשר אפילו ר' עקיבא דאית לי' דמוכר בעין יפה מוכר מכל מקום מוכר משייר קרקע בהדי ב' אילנות – ובביאור הא דסבירא לי' ר' עקיבא לשיטת ר"י דהקונה ב' אילנות לא קונה קרקע

(א) מוכר משייר אילן ולוקח שקונה אילן ודאי תרוייהו קונין קרקע ליניקת אילן מיהת עד שנתייבש דאי לאו הכי – כיון דאילן מכחיש לארעא – תיכף יאמר לו בעל הקרקע לבעל האילן עקור אילנך שקול וזיל אפילו לפני שנתייבש

(ב) ואין דיני מוכר ולוקח מחולקים אלא ככה

(i) למוכר משייר קרקע ליניקת אילן שלו עד שנתייבש יש מיגו דכיון דמשייר קרקע כדי שלא יאמר לו לוקח שקול אילנך – שייר נמי קרקע "לזרוע סביב האילן וליטע אחר במקומו כשנתייבש"

(iii) אבל ללוקח ליכא מיגו – דמוכר מה שהוא רוצה מוכר ומה שרוצה משייר מה שאין כן לוקח דאינו קונה מה שרוצה אלא מה שהמוכר רוצה למכור לו

(2) מהרש"א

(א) שאלה

(i) מאי טעמא דלר' עקיבא נהפוך הוא לגבי בור ודות – דהיינו – דלוקח בור ודות אין צריך ליקח לו דרך אבל מוכר משייר בור ודות צריך ליקח לו דרך

(ב) תשובה

(i) לגבי בור ודות ליכא מיגו דבור ודות לא מכחשי לארעא ולא מצי לוקח למיטען "עקור בורך" – ולכן אזל ר' עקיבא בתר עיקר שיטה שלו אשר מוכר בעין יפה מוכר

סוגיא דשייר קרקע חלק ד' בא"ד ולעיל משמע

בא"ד ולעיל משמע דאי לאו דרב הונא כו' אפי' לרבנן כדמסיק דאי נפיל הדר כו' עכ"ל פי' דלפום סברא דהשתא דאיצטריך ליה לר"ע וכן לפי המסקנא דלקמן דר"ש לדבריהם דרבנן קא"ל איכא למימר נמי הכי דעיקר מלתא דרב הונא לר"ע איצטריך ולא לרבנן אלא דלמאי דבעי למימר לקמן דרב הונא דוקא לרבנן ונ"מ דאי נפיל כו' קשיא להו שפיר ודו"ק:

(1) הקדמה א'

(א) מוכר בית משייר ואינו מוכר בור ודות

(2) הקדמה ב'

(א) רבנן אית להו דמוכר בית משייר דרך לבור ודות כיון דמוכר בעין רעה מוכר

(ב) ר' עקיבא אית לי' דמוכר אינו משייר דרך לבור ודות כיון דמוכר בעין יפה מוכר

(3) הקדמה ג'

- (א) בתחלת סוגיין בדף עא. קאמר רב הונא דר' עקיבא אית ליה כוותי' דרב הונא דמוכר שייר קרקע בהדי אילנות אף על גב דר' עקיבא אית ליה אשר מוכר בית לא משייר דרך בהדי בור ודות
- (ב) נמצא דביותר מסתבר אשר מוכר משייר קרקע בהדי אילנות ממה שמשייר דרך בהדי בור ודות
- (4) הקדמה ד'

- (א) בהמשך סוגיין בדף עא: בסוף עמוד ב' מסקי דרב הונא אמר למילתי' דיקא לרבנן דסבירא להו אשר מוכר בעין רעה מוכר וקא משמע לן רב הונא אשר לרבנן כל כך מוכר בעין רעה מוכר דאפילו אי נפלי הדר שתיל להו – משמעות של "אי נפלי הדר שתיל להו" אינה מענייננו עכשיו
- (5) הקדמה ה'

- (א) בסוף סוגיין בדף עב: הדר מסקי אשר רב הונא אמר למילתי' אף לר' עקיבא
- (6) תוספות כמבואר במהרש"א

(א) קשיא

- (i) כיון דרבנן אית להו אשר מוכר שייר דרך בהדי בור ודות כל שכן דאית להו אשר מוכר שייר קרקע בהדי אילנות אפילו להא דכי נפלי הדר שתיל להו – דהרי קבענו דביותר מסתבר אשר מוכר משייר קרקע ממה שמשייר דרך לבור ודות
- (ii) ותיקשי הא דאמרי בגמרא אשר דין דרב הונא חידוש הוא לרבנן

(ב) שאלה

- (i) האם יכולנו לתרץ דבקושטא עיקר רבותי' דרב הונא אתיא לר' עקיבא ולא לרבנן – והא ראי' דבין בתחלת סוגיין בדף עא. ובין בסוף סוגיין בדף עב: קבענו אשר דין דרב הונא אתיא נמי לר' עקיבא

(ג) תשובה

- (i) מיהת בהמשך סוגיין בדף עא: סוף עמוד ב' נוקטין אשר רב הונא לא לר' עקיבא אמר למילתי' אלא לרבנן למילף אשר לרבנן אי נפלי הדר שתיל להו

סוגיא דשייר קרקע חלק ה' תד"ה מדנפשייהו ובא"ד דהשתא

בד"ה מדנפשייהו כו' דא"כ מגופא דמתני' תיפשוט דר"ש דלא כו' עכ"ל ר"ל דלפום הסברא דפריך לקמן לר"ע משום כיון דמוכר בעין יפה מוכר אית לן למימר במקדיש דהוי עין יפה כמו במתנה תפשוט ליה הכי ממתני' דע"כ דלר"ע כיון דמוכר בעין יפה מוכר הוי במקדיש עין יפה כמו במתנה דנתן את כולן ור"ש לא ס"ל הכי וק"ל:

בא"ד והשתא לפי' זה כו' ותימה דמשמע דאי לאו מלתא דרב הונא ה"א מוכר כו' אין לו קרקע כו' אף על גב דכשמכר אילן לא מכר כו' עכ"ל ק"ק דתקשי להו הכי למאי דמשני ר"ש דאמר כו' ע"ע דאמר דשייר שני אילנות לפניו אין לו קרקע אלא מכר הקרקע אף על גב דכשמכר אילן לא מכר קרקע הצריכה לאילן ויש ליישב ודו"ק:

(1) הקדמה א' – משנה בדף עא.

(א) לכולי עלמא במתנה "נותן את כולה"

(ב) לכולי עלמא "במכר לא נותן את כולה"

(ג) בהקדש לר' שמעון "לא מקדיש את כולה"

- (ד) משמעות "את כולה" אינה מענייננו עכשיו
- (2) הקדמה ב'
 (א) במשנה לא קתני אלו לר' עקיבא בהקדש מקדיש את כולה
- (3) הקדמה ג'
 (א) דיני שיור קרקע בהדי אילנות
 (i) לגבי מכר קאמר רב הונא דמשייר קרקע בהדי אילנות
 (ii) בברייתא דר' שמעון בדף עא: לכאורה ס"ל דבהקדש לא משייר קרקע בהדי חרוב וסדן והא ראי' דס"ל אשר חרוב וסדן יונקין משדה הקדש
- (4) הקדמה ד' – גמרא בדף עא: בתחלת עמוד ב'
 (א) קשיא לרב הונא – קבענו מהך דר' שמעון לגבי הקדש דלא שייר קרקע בהדי חרוב וסדן
- (5) הקדמה ה'
 (א) תירוץ – רב הונא לא אמר למילתא אלא לרבנן ואכן ר' עקיבא אית לי' אשר לא שייר אילנות בהדי קרקע אלא מכר לקרקע מחמת דבעין יפה מכר
- (6) הקדמה ו'
 (א) ר' עקיבא אליבא דר"י אית לי' אשר הקונה אילן אחד או ב' אילנות לא קונה קרקע
 (ב) הקונה ג' אילנות בזה אחר זה דינו כקונה אילן אחד ואינו קונה קרקע לר' עקיבא אליבא דר"י
- (7) הקדמה ז'
 (א) ברייתא דפדיל בדף עב.
 (i) הקדיש ג' אילנות בזה אחר זה לא הקדיש את הקרקע
- (8) גמרא בדף עב.
 (א) נוקטין אשר ברייתא דפדיל ר' שמעון קתני לה – ושקלי וטרי אלו יכול להיות דר' שמעון כר' עקיבא סבירא לי' – ומסקי דלא יתכן דמסתבר אשר ר' עקיבא ס"ל דמקדיש בעין יפה מקדיש יותר מבמכר ודלכן מוכרח דר' עקיבא אית לי' דהקדיש ג' אילנות בזה אחר זה הקדיש את הקרקע
- (9) תוספות כמבואר במהרש"א
 (א) קשיא לקושיא דגמרא בדף עא:
 (i) דלמא שאני הקדש דבעין יפה מקדיש יותר מבמכר כדנקטי בגמרא בדף עב. לר' עקיבא ולכן סבירא לי' ר' שמעון דלא שייר קרקע בהדי חרוב וסדן אבל במכר אכן סבירא לי' דמוכר שייר קרקע בהדי אילן כדרב הונא
 (ב) תירוץ א' דר"י
 (i) לא יתכן לפרש כן דאם כן לר' שמעון הקדש אין דינו כמתנה (דבמתנה נותן את כולה ובהקדש קתני בהדיא לר' שמעון דאינו מקדיש את כולה) ואין דינו כמכר לגבי שיור (דבמכר שייר קרקע בהדי אילן כדרב הונא ובהקדש לא משייר קרקע בהדי חרוב וסדן)
 (ii) קשיא
- (1) אף לר' עקיבא לא קתני דבהקדש מקדיש את כולה – ואלו ס"ל דלא מקדיש את כולה – אף לר' עקיבא נימא דלא יתכן אשר הקדיש ג' אילנות זה אחר זה הקדיש את הקרקע דאם כן

תיקשי ככה: נמצא דהקדש אין דינו כמתנה דנותן את כולה (מה שאין כן בהקדש דאינו מקדיש את כולה) ואין דינו כמכר לגבי מי שמוכר או מקדיש ג' אילנות בזה אחר זה

(iii) תירוץ

(1) הגם דבמשנה בדף עא. לא קתני בהדיא אשר ר' עקיבא ס"ל דמקדיש את כולה מכל מקום אכן ר' עקיבא סבירא לי' דבהקדש מקדיש את כולה כמו במתנה ונמצא דמיהת לגבי דין "את כולה" דומה הקדש למתנה

(10) המשך תוספות כמבואר במהרש"א ד"ה מדנפשייהו

(א) ברם חזר בו ר"י מן תירוץ א' דאם כן למה לה לגמרא למישקל ולמיטרי בדף עב. אלו ר' שמעון מצי סבר כר' עקיבא – מגופה דמשנה תיפשוט דר' עקיבא לא כר' שמעון דהרי במשנה קתני בהדיא לר' שמעון דבהקדש לא מקדיש את כולה ועכשיו קבענו דר' עקיבא אית לי' דמקדיש את כולה

(11) המשך תוספות

(א) תירוץ ב' דר"י

(i) הך דבעין יפה מקדיש יותר מספיק למידן לר' עקיבא דשאני הקדש ממכר בהא דהקדיש ג' אילנות בזה אחר זה הקדיש קרקע בהדי אילנות – אבל לא מספיק למידן דשאני הקדש ממכר בהא דמקדיש לא שייר קרקע בהדי אילנות

(ב) קשיא לתירוץ ב' דר"י

(i) נמצא דמסתבר יותר למימר אשר קונה ב' אילנות קונה קרקע מן למימר דמוכר שייר קרקע בהדי אילנות

(ii) ותיקשי דמשמע מתחלת סוגיין בדף עא. דאי לאו הך דרב הונא היינו אומרים לר' עקיבא אליבא דר"י אשר הגם דמוכר בעין יפה מוכר לא מספיק למימר דקונה ב' אילנות קנה קרקע מכל מקום מספיק למימר דשייר שתי אילנות לא שייר קרקע

(12) מהרש"א בא"ד והשתא

(א) תוספות הוה מצי נמי להקשות קושיתיהו לתירוץ דגמרא בהקדמה ה' אשר אכן ר' עקיבא אית לי' דשייר אילנות לא שייר קרקע אלא מכר לקרקע מחמת דבעין יפה מכר – ואף על פי כן ס"ל ר' עקיבא אליבא דר"י דמוכר ב' אילנות לא מכר קרקע הצריכה לאילן

דף עב.

סוגיא דשייר קרקע חלק ו' תד"ה מדמוכר ובא"ד אבל אי אמרת

[דף עב עמוד א] בד"ה מדמוכר בעין כו' אדקשיא לך מדר"ש לרב הונא תקשי לך דר"ש אדר"ש כו' עכ"ל אף על גב דבלאו רב הונא ה"א דאי נפלי לא הדר שתיל לה מ"מ בלאו רב הונא פשיטא לך לזרוע תחתיהן דמשייר לעצמו וא"כ לא יונקין משדה הקדש הן וק"ל: בא"ד אבל אי אמרת דאי נפלי לא הדר שתיל להו אף על גב דר"ש כו' עכ"ל ולפ"ז צ"ל הא דפריך לעיל מדר"ש דאמר מה טעם הואיל כו' לרב הונא דהוה ידע שפיר דאתא רב הונא לאשמועינן דאי נפל הדר כו' כפרשב"ם ולא כמ"ש התוס' מדמסיק בתר הכי דאי נפל הדר כו' משמע דעד השתא כו' היינו לזרוע תחת האילן כו' ודו"ק:

(1) הקדמה א'

- (א) בדף עא. מעיקרא נקטו אשר רב הונא אמר שייר לאילנות שייר קרקע אפילו לר' עקיבא דאית לי' מוכר בעין יפה מוכר
- (ב) בעמוד ב' הקשו לרב הונא מהא דאמר ר' שמעון אשר מקדיש שדה משייר חרוב וסדן אבל לא משייר קרקע בהדי חרוב וסדן ולכן יונקין משדה הקדש
- (ג) ותרצו אשר רב הונא לא אמר למילתא אליבא דר' עקיבא מחמת דר' עקיבא אית לי' דמוכר בעין יפה מוכר ולא שייר אילנות בהדי קרקע ור' שמעון כר' עקיבא סבירא לי' אפילו בהקדש – ורב הונא אמר למילתא דשייר אילנות שייר קרקע דיקא לרבנן דסבירא להו אשר מוכר בעין רעה מוכר
- (ד) בסוף עמוד ב' הקשו דלרבנן פשיטא דמוכר שייר אילנות בהדי קרקע ותרצו דרב הונא מילף רבותא אשר "אי נפלי הדר שתיל להו"
- (2) הקדמה ב'
- (א) רשב"ם סבירא לי' דאף בהוה אמינא דגמרא (בעוד דסבירא להו אשר רב הונא אמר למילתא אפילו לר' עקיבא) הכירו בגמרא אשר לרב הונא אי נפלי הדר שתיל להו – אלא דכדי לפרש חידוש דרב הונא מספיק ה' למימר דחידושו היינו דאמר למילתא אף לר' עקיבא דאית לי' מוכר בעין יפה מוכר
- (ב) תוספות (בד"ה לימא) אית להו אשר אף מעיקרא בתחלת עמוד א' סברי אשר שויר קרקע דרב הונא מהני דוקא לזרוע תחת האילן – ודיקא בהמשך הסוגיא בסוף עמוד ב' בדנקטו דלא אמר רב הונא למילתא אלא לרבנן מסקי אשר רב הונא מילף רבותא לרבנן אשר אפילו אי נפלי הדר שתיל להו
- (3) ברייתא דפדיל' בדף עב.
- (א) הקדיש ג' אילנות בזה אחר זה לא הקדיש קרקע דמקדיש בעין רעה מקדיש
- (4) גמרא בדף עב.
- (א) תנא דברייתא דפדיל' ר' שמעון הוא ורבנן סבירא לי' דמוכר בעין רעה מוכר וקא משמע לן ר' שמעון דכי היכי דפליגי רבנן ור' עקיבא במוכר פליגי נמי במקדיש
- (ב) קשיא דמקשן כמבואר ברשב"ם
- (i) אם כן תיקשי הא דתירצנו בדף עא: לרב הונא אשר ר' שמעון כר' עקיבא סבירא לי'
- (ג) המשך דגמרא – קשיא למקשן
- (i) "ואלא קשיא [הא דאמר ר' שמעון] הואיל ויונקין משדה הקדש"
- (5) רשב"ם – ביאור לקושיית "ואלא קשיא" כמבואר לרשב"ם בתוספות
- (א) "אדקשיא לך מר' שמעון לרב הונא תקשי לך דר' שמעון אדר' שמעון גופי" – דס"ל אשר מוכר בעין רעה מוכר אפילו בהקדש (ודלכן הקדיש ג' אילנות בזה אחר זה לא הקדיש קרקע בהדי אילנות) ואף על פי כן קבענו דס"ל במשנה דידן דמקדיש לא שייר קרקע בהדי חרוב וסדן מחמת דבשיטת ר' עקיבא אזיל דמוכר בעין יפה מוכר וכן במקדיש
- (6) מהרש"א ד"ה מדמוכר
- (א) קשיא
- (i) ליתרין מקשן אשר כדי להקשות קושייתו לר' שמעון איצטריך להך דרב הונא לקבוע אשר רבנן אמרי דמוכר בעין רעה מוכר עד כדי כך דאפילו כי נפלי הדר מוכר שתיל להו ולכאורה דיקא לשיור גדול כזה מצינו להקשות לר' שמעון דאמר דמשדה הקדש יונקין
- (ב) תירוץ

(i) לקושיא דמקשן לר' שמעון מספיק הא דסבירא לי' ר' שמעון כרבנן אשר מוכר בעין רעה מוכר ומשייר קרקע בהדי אילן מיהת כדי לזרוע תחתיהן – דאף לשיור קטן זה לא הוי לי' ר' שמעון למיתני אשר הרוב וסדן משדה הקדש יונקין

(7) המשך תוספות – שיטה דרשב"א

(א) קשיא "דמקשן" וקושיית "אלא קשיא" תרוייהו חד קושיא הן על הסתירה בשיטות ר' שמעון – דלית להקשות סתירה זו אלא לרב הונא דס"ל דשייר קרקע בהדי אילנות עד כדי כך דאי נפלי הדר שתיל להו

(ב) דאלו היינו נוקטין דכי נפלי לא הדר שתיל להו – מצינן למימר

(i) דרב הונא אמר למילת' בין לר' עקיבא בין לר' שמעון כדנקטי בגמרא בתחלת סוגיין

(ii) ור' שמעון ס"ל דמוכר בעין רעה מוכר אף במקדיש ולכן אית לי' בברייתא דפדיי' דמקדיש ג' אילנות בזה אחר זה לא הקדיש את הקרקע

(iii) ודהיינו טעמא דאף על פי כן קאמר ר' שמעון דחרוב וסדן משדה הקדש יונקין דסמיך על סברא דרשב"א בתוספות אשר סברא זו אין לה מקום אלא למקדיש שמשייר אילן ודיקא אלו אי נפלי לא הדר שתיל להו – לפרטי סברא דרשב"א עיין בתוספות

(8) מהרש"א

(א) קשיא

(i) "לכי נפלי הדר שתיל להו" לא מייתי לה גמרא אלא בהמשך הסוגיא בדף עא: בסוף עמוד ב' – ואף על פי כן בהוה אמינא הקשו לרב הונא מהך דר' שמעון אשר חרוב וסדן יונקין משדה הקדש

(ב) תירוצ

(i) מוכרח אשר רשב"א בשיטת רשב"ם אזיל אשר אף בהוה אמינא דגמרא כבר סליק אדעתא דמקשן בדף עא: אשר לרב הונא שייר אילנות שייר קרקע ודאי נפלי הדר שתיל להו

דף עב:

רשב"ם ד"ה שהוא שדה

[דף עב עמוד ב] בפרשב"ם בד"ה שהוא שדה כו' הוא לו שדה אחוזה ויחזור לו ביובל אבל הקדישה ואח"כ מת אביו ס"ל כו' עכ"ל וזה החילוק יש בין שדה מקנה לשדה אחוזה כו' ששדה מקנה חוזרת לבעלים ביובל ואינה מתחלקת לכהנים אבל שדה אחוזה מתחלקת ביובל לכהנים וכפרש"י בחומש אבל מה שפרשב"ם לחלק בין שדה מקנה לשדה אחוזה לענין פדיון דלשדה אחוזה דמיו קצובין בית זרע גו' ולשדה מקנה פודין בשוה רש"י בחומש לא פירש כן ופלוגתא היא במסכת ערכין בפרק יש בערכין ע"ש:

***

הדרך עלך המוכר את הבית

כ"ב תמוז תשס"ה

מהרש"א Started 0716 from 61 pages without

First English draft 072015 36 pages

Second English draft 072715 35 pages

Third revision first Hebrew 073115 30 pages

Fourth revision second Hebrew 080415 31 pages

Fifth revision third English draft 080515 35pages

Sixth revision third Hebrew 081115 30 pages

Seventh revision fourth Hebrew 081215 30 pages

Eighth revision fourth English draft 081315 35pages

Ninth revision fifth English draft 081515 36pages

Tenth revision fifth Hebrew 081715 32 pages